

Bu gün regionda şərtləri qalib Azərbaycan diktə edir

İkinci Qarabağ müharibəsi Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycanın tam qələbəsi və Ermənistanın kapitulyasiyası ilə nəticələndi. 44 gün ərzində 300-ə yaxın kənd, 5 şəhər, 4 qəsəbə, yüzlərlə yüksək strateji yüksəkliklər erməni işğalçılarından azad olundu. Uğurla başa çatan hərbi əməliyyatlar nəticəsində düşmənin zirehli texnikaları, avtomobilləri sıradan çıxarıldı, xeyli sayda canlı qüvvəsi məhv edildi. Bütövlükdə Ermənistan ordusuna sarsıdıcı zərbələr vuruldu. Bu zərbələr nəticəsində Ermənistan silahlı qüvvələrinin hərbi hissə və birləşmələri darmadağın edildi.

2020-ci il sentyabrın 27-dən erməni təxribatı nəticəsində başlanan Vətən müharibəsi noyabrın 10-da Azərbaycanın tam qələbəsi ilə başa çatdı. Döyüş meydanlarında qazanan bu qələbə regionda yeni reallıqlar yaratdı. Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Ordusu uğurlu döyüşlər apararaq Ermənistan ordusunun guya məğlubedilməzliyi barədə illərdən bəri formalaşdırılmış mifi ayaqlar altına atdı. Zəfərlə başa çatan İkinci Qarabağ müharibəsindən və antiterror tədbirlərindən sonra Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olundu. Ölkəmiz öz gücü və qüdrəti ilə beynəlxalq təşkilatların 30 ilə bacarmadıqları problemi 44 gün ərzində həll etdi.

Qələbədən sonra Azərbaycan Ermənistanla sülh gündəliyini təqdim etdi, sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası ilə bağlı təkliflər irəli sürdü. Azərbaycan bəyan etdi ki, havadarlarına arxalanan ermənilər çirkin əməllərindən əl çəkməli, təxribatlarına son qoymalıdır. Anlamalıdır ki, sülh müqaviləsinin imzalanmamasında itirən, 30 ildə olduğu kimi, bundan sonra da beynəlxalq əhəmiyyətli, irimiqyaslı layihələrin reallaşmasında iştirakdan təcrid olunan məhz Ermənistan olacaq. Azərbaycan bölgədə yeni geosiyasi reallıqlar yaradıb və ölkəmizin BMT-nin Nizamnaməsi, Helsinki Yekun Aktı

çərçivəsində yaratdığı reallıqlar BMT, Qoşulmama Hərəkatı, ATƏT, Avropa İttifaqı, MDB kimi beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən qəbul edilir. Ölkəmizin haqq səsi artıq dünyanın hər yerində eşidilir.

Əvvəllər delimitasiya və demarkasiya məsələsindən yayınan Ermənistan əlləri havadarlarının ötəyindən üzüləndən sonra axır ki, Azərbaycanla bir masa arxasında oturmağa məcbur oldu. Özü də bu danışıqlar heç bir beynəlxalq vasitəçinin iştirakı olmadan aparıldı. Bundan sonra rəsmi Bakı və İrəvan arasındakı münasibətlərdə irəliləyiş müşahidə olunmağa başladı. 19 aprel 2024-cü il Azərbaycan Respublikası ilə Ermənistan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə Dövlət Komissiyası və Ermənistan Respublikası ilə Azərbaycan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası və sərhəd təhlükəsizliyi məsələləri üzrə komissiyanın səkkizinci görüşünün yekunları üzrə əldə edilən razılaşmalara müvafiq olaraq, 2024-cü il aprelin 23-də ölkələrin ekspert qrupları Azərbaycan ilə Ermənistan arasındakı sərhəddə yerdəki geodeziya ölçmələrinə əsaslanaraq koordinatların dəqiqləşdirilməsi prosesinə başladı.

Mayın 15-də Azərbaycan və Ermənistan arasında gözlənilən protokolun imzalanması ilə Qazax rayonu istiqamətində delimitasiya pro-

sesi yekunlaşdı. Qazaxın dörd kəndinin - Aşağı Əskipara, Bağanis Ayırım, Qızılhacılı və Xeyrimli kəndlərinin Azərbaycana qaytarılması ölkəmizdə sevinclə qarşılanırsa da, Ermənistanda tamamilə bunun əksi baş verdi. Ermənilər İrəvan-Tbilisi magistral yolunun bir hissəsinin Ermənistanın nəzarətindən çıxmasına və kəndlərin qaytarılmasına etiraz etdilər. Bu ərəfədə parlamentdə çıxış edən Nikol Paşinyan isə onu günahlandırılana sərt cavab verərək dedi: "Onlar istəyirlər ki, İrəvanın mərkəzindəki kafedə oturan insanlar Qars haqqında xüyalara dalsınlar və bununla da İrəvanın özünü itirsinlər. Real və tarixi Ermənistan arasındakı fərq budur".

Nəhayət, Azərbaycan-Ermənistan sərhədinin delimitasiyası üzrə komissiyanın 2024-cü il 19 apreldə əldə olunmuş razılaşma əsasında həyata keçirilmiş delimitasiya işləri nəticəsində 12,7 km uzunluğunda sərhəd xətti müəyyən edilib və Qazax rayonunun 4 kəndinin - Bağanis Ay-

rım, Aşağı Əskipara, Xeyrimli və Qızılhacılının ərazilərinin (6,5 kvadratkilometr) Azərbaycana qaytarılması təmin edildi. Mayın 24-də həmin kəndlərin əraziləri Azərbaycan Respublikası Dövlət Sərhəd Xidməti tərəfindən nəzarətə götürüldü. Bu barədə Müzəffər Ali Baş Komandana məruzə olundu, təntənəli surətdə Azərbaycan bayrağı qaldırıldı.

Sevincini yaşadığımız bu hadisənin xalqımız və dövlətimiz üçün çox böyük tarixi əhəmiyyəti var. Sovet İttifaqının 1991-ci ildə dağılmasından sonra ilk dəfə Azərbaycan və Ermənistan dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə razılığa gəlib. Artıq sərhədin 12,7 km uzunluğunda olan hissəsi şərti deyil, real sərhəd xəttidir və qarşılıqlı şəkildə tanınır. Qazaxın 4 kəndinin 1 güllə atılmadan, qan tökülmədən qaytarılması Azərbaycanın suverenliyinin təmin olunmasında daha bir önəmli addımdır. Qarabağ iqtisadi rayonu kimi bu kəndlər də yaxın zamanlarda sürətlə abadlaşacaq və 33 il əvvəlki həyat bərpa olunacaq.

Delimitasiya üzrə komissiyaların əldə etdiyi razılaşmanın icrası iki ölkə arasında yeni etimad mühiti yaratdı. Eyni zamanda bu, rəsmi Bakının sülh danışıqlarını və delimitasiya ilə bağlı prosesini vasitəçilərsiz, üçüncü tərəf olmadan aparılması təklifinin səmərəliliyini açıq şəkildə göstərdi. Bu tarixi hadisə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin növbəti diplomatik uğurudur. Məhz Azərbaycan Prezidentinin həm hərbi, həm də diplomatik sahədə müəyyən etdiyi xətlər üzrə uğurla inkişaf edən Azərbaycan dövləti, Azərbaycan Ordusu xalqımızın dəstəyi ilə, Ali Baş Komandanın rəhbərliyi altında Ermənistanı beynəlxalq hüquqa hörmətlə yanaşmağa məcbur etdi. Zaman göstərdi ki, bu gün delimitasiya və demarkasiya prosesində şərtləri müharibədən qalib çıxmış Azərbaycan dövləti diktə edir. Bu tarixi şəraiti və reallığı Azərbaycan daim artan gücü və qüdrəti ilə özü yaradıb.

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"